Dyslalia

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/ 2027
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	**Zakład Logopedii i Emisji Głosu (x44)** Centrum Logopedyczne IPS UW ul. Karowa 20, 00-927 Warszawa logopedia@uw.edu.pl
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. Natalia Siudzińska, prof. ucz.
Koordynator przedmiotu	dr hab. Natalia Siudzińska, prof. ucz., dr Kamila Potocka-Pirosz n.siudzinska@uw.edu.pl; k.potocka@uw.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr Marlena Kurowska, m.kurowska5@uw.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr Marlena Kurowska; dr Elżbieta Sadowska; mgr Ewelina Jankowska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	**Rok III, semestr V (zimowy)**	**Liczba punktów ECTS**	5

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ **Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim**	**Liczba godzin**	**Kalkulacja punktów ECTS**
wykład (W)	30	1
seminarium (S)	-	-
ćwiczenia (C)	30	1
e-learning (e-L)	-	-
zajęcia praktyczne (ZP)	-	-
praktyka zawodowa (PZ)	-	-
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	60	3

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Studenci zdobywają wiedzę na temat charakterystycznych objawów dyslalii i ich uwarunkowań anatomiczno-funkcjonalno-środowiskowych.
C2	Studenci zdobywają umiejętność oceny poziomu rozwoju funkcji prymarnych obrębie jamy ustnej i poprawności rozwoju artykulacji u dzieci. Poznają narzędzia wykorzystywane przez polskich logopedów do przeprowadzenia takiej oceny-testy i kwestionariusze.
C3	Studenci opanowują umiejętność tworzenia indywidualnych planów terapii, dostosowanych do korygowanej wady, potrzeb i możliwości dziecka.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	**Efekty w zakresie**
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	w zaawansowanym stopniu metody i techniki językoznawcze, pozwalające opisać i ocenić zjawiska obserwowane w zachowaniach językowych osób posługujących się językiem polskim;
W2	w zaawansowanym stopniu charakterystykę oraz uwarunkowania zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, klasyfikacje zaburzeń mowy i opóźnień jej rozwoju; ma zaawansowaną, pogłębioną wiedzę na temat objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i dla opóźnionego rozwoju mowy; zna zasady i sposoby autokorekcji, techniki przekształcania przyzwyczajeń artykulacyjnych i opanowywania nowych zachowań wymawianiowych;
W3	w zaawansowanym stopniu charakterystykę i uwarunkowania zaburzeń mowy i języka takich, jak: dyslalia: anatomiczna, funkcjonalna, środowiskowa, słuchowa (oraz różnych ich korelacji przycznowych);

	ma zaawansowaną wiedzę na temat planowania, budowania procesu usprawniania mowy (w zakresie różnych rodzajów dyslalii i opóźnionego rozwoju mowy), czytania i pisania, a także na temat metod zapobiegania niepożądanym zjawiskom w procesie przyswajania mowy i języka;
W4	w zaawansowanym stopniu strukturę placówek zatrudniających nauczycieli i logopedów oraz podstawy prawne wykonywania tych zawodów; wie, z jakimi instytucjami może współpracować w zakresie opieki i terapii osób z dyslalią i opóźnieniami w rozwoju mowy i języka;
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną z zakresu językoznawstwa i psycholingwistyki do formułowania ocen i sądów dotyczących mowy, poziomu jej rozwoju i zaburzeń, programowania postępowania terapeutycznego i rozwiązywania złożonych problemów, przed którymi staje nauczyciel i logopeda;
U2	wykorzystać posiadaną wiedzę i umiejętności językoznawcze w projektowaniu i organizacji postępowania diagnostycznego i terapeutycznego, w tym w rozwiązywaniu złożonych problemów, przed którymi staje nauczyciel i logopeda;
U3	zdobytą wiedzę dotyczącą zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, w szczególności zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i opóźnionego rozwoju mowy, także zaburzeń czytania i pisania, wykorzystywać w planowaniu i organizacji procesu diagnozy i terapii logopedycznej; nieustannie rozwijać swoją wiedzę i kompetencje w tych zakresach;
U4	w sposób fachowy, a jednocześnie zrozumiały dla odbiorcy i asertywny przekazywać informacje na temat diagnozy i terapii logopedycznej, objawów zaburzeń mowy i języka, komunikacji alternatywnej i wspomagającej oraz działań profilaktycznych i edukacyjnych;
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	świadomego postrzegania złożoności problemów związanych z funkcjonowaniem języka jako środka komunikacji, a także zależności między skutecznością działania a wyborem strategii komunikacyjnej właściwej w danej sytuacji;

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
W 1.	Informacja dotycząca tematyki zajęć, zasad zaliczenia wykładu. Dyslalia – podstawowa terminologia. Rozwój artykulacji w ontogenezie.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W2.	Klasyfikacje dyslalii.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W3. W4.	Etiologia dyslalii (m.in. nieprawidłowości w budowie i sprawności aparatu artykulacyjnego, w przebiegu procesów prymarnych; występowanie parafunkcji).	*W1-W4; U1-U4; K1*
W.5	Podział szczegółowy dyslalii.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W6. W7.	Diagnoza logopedyczna w przypadkach dyslalii. Procedura badawcza. Narzędzia diagnostyczne.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W8.	Metodyka postępowania terapeutycznego w dyslalii. Korygowanie nieprawidłowości fizjologicznych (nawykowe oddychanie przez usta, niemowlęcy typ połykania).	*W1-W4; U1-U4; K1*
W9 W10.	Metodyka wywoływania i korygowania nieprawidłowej realizacji głosek.	*W1-W4; U1-U4; K1*

W11.	Zasady pracy terapeutycznej. Etapy pracy logopedycznej w przypadku dyslalii.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W12.	Budowanie indywidualnego planu terapeutycznego.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W13.	Dokumentacja w pracy logopedy. Pomoce terapeutyczne.	*W1-W4; U1-U4; K1*
W14.	Zajęcia logopedyczne jako jednostka metodyczna.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C1.	Rozwój artykulacji w procesie nabywania mowy dziecka.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C2.	Logopedyczne badanie diagnostyczno-przesiewowe.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C3.	Narzędzia do badania artykulacji.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C4.	Badanie i kształtowanie funkcji fizjologicznych w obrębie aparatu artykulacyjnego.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C5.	Badanie i kształtowanie funkcji słuchowych.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C6.	Ćwiczenia: oddechowe, fonacyjne, słuchowe, usprawniające aparat artykulacyjny.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C7.	Metodyka wywoływania głosek języka polskiego i etapy pracy korekcyjnej.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C8.	Sygmatyzm.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C9.	Rotacyzm.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C10.	Mowa bezdźwięczna. Nosowanie.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C11.	Rzadkie rodzaje dyslalii.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C12.	Anatomiczno-czynnościowe zaburzenia w obrębie aparatu artykulacyjnego.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C13.	Opinia logopedyczna o stanie mowy dziecka. Nauka tworzenia opinii.	*W1-W4; U1-U4; K1*
C14.	Omówienie konspektów zajęć logopedycznych.	*W1-W4; U1-U4; K1*

6. LITERATURA

Obowiązkowa

Antos D., Demel G., Styczek I. (1978) „Jak usuwać seplenienie i inne wady wymowy.” Warszawa.

Bryndal M. (2015) "Fonologiczna interpretacja procesów doskonalenia wymowy dziecięcej na tle współczesnych teorii fonologicznych", Komlogo, Gliwice.

Cieszyńska, J. (2003). "Metody wywoływania głosek". Kraków: Wydawnictwo Superprint.

Diagnoza logopedyczna. Podręcznik akademicki (2012) (red.) E. Czaplewska, S. Milewski, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot.

Emiluta – Rozya D. (1994) „Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym” CMPP-P MEN.

Emiluta – Rozya D., Mierzejewska H., Atys P. (2004) „Badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń mowy u dzieci 2, 4, 6-letnich.” Wydawnictwo APS.

Emiluta – Rozya D. (1998) „Diagnoza logopedyczna dzieci z wadami wymowy” [w:] Wybrane problemy psychologicznej diagnozy zaburzeń rozwoju mowy (red.) Rola J., WSPS, Warszawa.

Emiluta-Rozya D., Lipiec D. (2021). Zaburzenia artykulacji - przyczyny symptomatologia, klasyfikacje. W: Domagała A., Mirecka U. (red.), Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna. Tom 1: Rozwój sprawności językowych. Podstawowe problemy logopedyczne. Wieku. Gdańsk: Grupa Wydawnicza Harmonia (Harmonia Universalis).

Fabiszewska-Jaruzelska F. (1991) „Etiologia zaburzeń w obrębie narządu żucia". [w:] (red.) B. Rocławski „Opieka logopedyczna od poczęcia". Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Gałkowski T. i Jastrzębowska G. (red.) (1999) „Logopedia. Pytania i odpowiedzi." Podręcznik akademicki, Uniwersytet Opolski, Opole.

Jauer-Niworowska O., Emiluta-Rozya D., (2021), „Logopedyczne i psychologiczne aspekty diagnozowania zaburzeń mowy". Warszawa: Wyd. APS;

Kania J. (2001)., „Szkice logopedyczne", Polskie Towarzystwo Logopedyczne, Lublin.

Konopska L. (2008) „Standard postępowania logopedycznego w przypadku osób z wadą zgryzu", [w:] Logopedia t.37, PTL, Lublin.

Konopska L., (2015), Postępowanie logopedyczne w przypadku osób z wadą zgryzu, [w:] S. Grabias, J. Panasiuk, T. Woźniak (red.) Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego, s. 627-653.

Kozłowska E., Kurowska M., Wysocka K., (2020), Mowa bezdźwięczna u dzieci. Teoria i praktyka, Strefa logopedy nr 13, Wiedza i praktyka, Warszawa.

Krajna E., (2008), "100-wyrazowy test artykulacyjny", Komlogo, Gliwice.

Lipiec, D., Więcek-Poborczyk, I. (2021), Nienormatywne dźwiękowe realizacje fonemów języka polskiego u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. W: Domagała A., Mirecka U. (red.), Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna. Tom 1: Rozwój sprawności językowych. Podstawowe problemy logopedyczne. Gdańsk: Grupa Wydawnicza Harmonia (Harmonia Universalis).

Lorenc A., Skrzek J., (2021), "Diagnoza i terapia w przypadku mowy" bezdźwięcznej, [w:] (red.) A. Domagała, U. Mirecka, "Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna", Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 241-266.

Łobacz P.,(1996), "Polska fonologia dziecięca. Studia fonetyczno-akustyczne", Warszawa Wyd. „Energeia".

Mackiewicz B. (1993), „Zapobieganie oddychaniu przez usta u noworodków i niemowląt. Znaczenie pionizacji końca języka dla poprawnej artykulacji głosek. Wskazówki do nauki prawidłowego połykania w wadach zgryzu i wymowy u dzieci". [w:] (red.) B. Rocławski „Opieka logopedyczna od poczęcia". Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Michalak-Widera I. (2009) „Logopedyczny test dla dzieci i młodzieży", Katowice

Michalak-Widera I., Węsierska K. (2012) „Test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym", Katowice.

Ostapiuk B., (2015), Postępowanie logopedyczne u osób z dyslalią i ankyloglosją, [w:] S. Grabias, J. Panasiuk, T. Woźniak (red.) Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego, s. 655-685.

Pluta-Wojciechowska D. (2013),"Zaburzenia czynności prymarnych i artykulacji. Podstawy postępowania logopedycznego". Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.

Pluta-Wojciechowska D. (2017), "Dyslalia obwodowa. Diagnoza i terapia logopedyczna wybranych form zaburzeń", Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.

Pluta-Wojciechowska, Danuta, 2023, Dlaczego o dyslalii trzeba dziś mówić inaczej? O trzech ujęciach dyslalii w polskiej logopedii, „Logopedia", t. 52, nr 1, s. 197-226.

Potocka-Pirosz K., Sadowska E., "Rzadziej występujące rodzaje dyslalii - diagnoza i terapia", [w:] (red.) A. Domagała, U. Mirecka, "Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna", Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 267-294.

Rocławski B. (1995) „ Słuch fonemowy i fonetyczny". Teoria i praktyka. Glottispol. Gdańsk.

Rocławski B. (red.) (1991) „Opieka logopedyczna od poczęcia". Uniwersytet Gdański. Gdańsk.

Rządzka M. (2021) "Odruchy oralne u noworodków i niemowląt. Diagnoza i stymulacja.", Impuls, Kraków.

Sołtys-Chmielowicz A. (2008) „Zaburzenia artykulacji. Teoria i praktyka.", Impuls, Kraków.

Styczek I. (1979) „Logopedia", PWN, Warszawa.

Styczek I. (1982) „Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego". WSiP, Warszawa.

Więcek-Poborczyk I., Lipiec D., Mężyk A. (2022) "Faza ustna połykania u dzieci w wieku przedszkolnym - perspektywa logopedyczna." Wydawnictwo APS, Warszawa.

Wójtowiczowa J. (1991) „ Logopedyczny zbiór wyrazów."

Uzupełniająca

Konopska L.(2015) "Desonoryzacja w dyslalii. Analiza artykulacyjna, akustyczna i audytywna", Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.

Krasowcz-Kupis G. (2004) „Rozwój świadomości językowej dziecka. Teoria i praktyka." UMCS, Lublin

Hortis-Dzierzbicka M., Stecko E. (2005) „Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne", WUW, Warszawa.

Wójtowiczowa J. (1997) „O wychowaniu językowym", Warszawa

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W1-W4; U1-U4; K1	Sprawdziany pisemne (kolokwium, kartkówka).	Odpowiedź na pytania przedstawione w sprawdzianie na min. 60% pkt.
W1-W4; U1-U4; K1	Realizacja zadań praktycznych, przygotowanie przez studenta studium przypadku (obejmującego proces diagnozowania i program terapii).	Przedstawienie odpowiednio dobranego postępowania diagnostycznego i terapeutycznego (wybór właściwych ćwiczeń i adekwatnego materiału językowego wykorzystanych w proponowanych działaniach korygujących).
W1-W4; U1-U4; K1	Przedmiot kończy się egzaminem przeprowadzonym w formie ustnej.	Odpowiedź na wszystkie 3 wylosowane pytania. Odpowiedź na każde pytanie na min. 60% pkt.
	Obecność	Obecność na zajęciach (dopuszczalne są dwie nieobecności w semestrze. Powyżej tej liczby (z wyłączeniem przypadków bezzwłocznie udokumentowanych, np. zwolnieniem lekarskim) – nie ma możliwości zaliczenia zajęć. Usprawiedliwione nadprogramowe nieobecności muszą zostać odpracowane w sposób wskazany przez osobę prowadzącą zajęcia).

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusa, ***w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń***

***dopuszczających do egzaminu**, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)*

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celach wymaga zgody WUM.

1. Rozwój artykulacji w procesie nabywania mowy dziecka.

2. Logopedyczne badanie diagnostyczno-przesiewowe.

3. Narzędzia do badania artykulacji.

4. Badanie i kształtowanie funkcji fizjologicznych w obrębie aparatu artykulacyjnego.

5. Badanie i kształtowanie funkcji słuchowych.

6. Ćwiczenia: oddechowe, fonacyjne, słuchowe, usprawniające aparat artykulacyjny.

7. Metodyka wywoływania głosek języka polskiego i etapy pracy korekcyjnej.

8. Sygmatyzm.

9. Rotacyzm.

10. Mowa bezdźwięczna. Nosowanie.

11. Rzadkie rodzaje dyslalii.

12. Anatomiczno-czynnościowe zaburzenia w obrębie aparatu artykulacyjnego.

13. Opinia logopedyczna o stanie mowy dziecka. Nauka tworzenia opinii.

14. Omówienie konspektów zajęć logopedycznych.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich